

Ses vi på jobbet? Etnisk segregation mellan arbetsplatser 1985–2002

I denna artikel studeras etnisk arbetsplatssegregation i Sverige under perioden 1985–2002. Invandrare i Sverige arbetar med andra invandrare i betydligt högre grad än vad som kan motiveras utifrån andra karakteristika som kön, ålder, utbildning, kommun och industri. Sådan "överexponering" är speciellt tydlig gentemot personer som är födda i samma region som personen själv. Segregationen på arbetsmarknaden har ökat kraftigt under den studerade perioden. Till största delen förklaras detta av att en allt mindre andel av invandrarbefolkningen tillhör grupper med låg överexponering av invandrare, som t ex finlandsfödda. Överexponeringen är i allmänhet högre i grupper med svag ställning på arbetsmarknaden, men återfinns bland alla grupper av personer och även på stora arbetsställen. Resultaten tyder på ett negativt samband mellan ekonomisk status och anställning på invandrantäta arbetsställen.

**OSKAR
NORDSTRÖM
SKANS OCH
OLOF ÅSLUND**

Oskar Nordström Skans är forskare vid IFAU (Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering).
oskar.nordstrom_skans@ifau.uu.se

Olof Åslund är forskare vid IFAU och extern forskningsledare vid SNS. olof.aslund@ifau.uu.se

Den ekonomiska integrationen av invandrare i Sverige har ägnats stor uppmärksamhet från både politiker och forskare.¹ Detta är inte förvånande med tanke på de stora skillnader som finns, t ex på arbetsmarknaden. Enligt uppgifter från Arbetskraftsundersökningarna (AKU) var 75 procent av den infödda befolkningen sysselsatt under det fjärde kvartalet 2004. För invandrarbefolkningen var siffran i genomsnitt 59 procent, och i många grupper avsevärt lägre än så.

Ofta framhålls "segregationen mellan infödda och invandrare" som ett stort samhällsproblem och som en bidragande orsak till skillnaderna på arbetsmarknaden. Termen segregation används ibland för att beskriva mönster som inte har någon direkt rumslig koppling, men Nationalencyklopedin definierar ordet som "det rumsliga åtskiljandet av befolkningsgrupper". Detta åtskiljande kan ske i flera dimensioner. Mest studerad och debatterad är segregation mellan bostadsområden och den segregering i skolan som följer av denna.

Etnisk segregation mellan *arbetsplatser* är dock ett outforskat fenomen, trots att denna kan ha stor betydelse för olika personers möjligheter på arbetsmarknaden. Denna rapport redovisar resultat från den första svenska studien i sitt slag. Undersökningen täcker in perioden 1985–2002 och baseras på en analys av alla Sveriges invånare i förvärvsarbetande ålder. Vi analyserar dels uppdelningen mellan infödda och invandrare, dels segregation

¹ Se t ex doktorsavhandlingarna av Hammarstedt (2001), Nekby (2003), Vilhelmsson (2002) och Österberg (2000), och rapporten från Integrationspolitiska maktutredningen (SOU 2004:22).

efter finare ”etniska” linjer. Dessutom presenteras situationen för infödda med utländsk bakgrund och sambandet mellan segregation och en grupps ställning på arbetsmarknaden.

Tidigare svenska studier av segregation på arbetsmarknaden har vanligen behandlat skillnader mellan könen (se t ex Neremo 1999) eller ungdomars situation (Schröder 1991). Ett undantag är le Grand och Szulkin (2002) som finner yrkessegregation mellan invandrare och infödda, framförallt för män födda utanför västvärlden. Den begränsade kunskapen om omfattningen och karaktären av denna typ av segregation gäller även i ett internationellt perspektiv (Charles 2000).

Varför uppstår segregation på arbetsmarknaden? Vissa ekonomiska teorier pekar på orsaker som gör att segregation inte nödvändigtvis behöver vara negativ. Ett exempel är att ett gemensamt språk eller en gemensam affärskultur kan öka effektiviteten och minska transaktionskostnaderna i ekonomin: det är lättare att samarbeta och göra affärer om man förstår varandra och har samma förväntningar (Lazear 1999). Företag som levererar specifikt ”etniska” varor och tjänster (t ex restauranger) kan också väntas ha en dominans av anställda från en viss grupp eftersom de nödvändiga kvalifikationerna oftare finns där. Ytterligare ett argument som inte behöver ha någon negativ koppling är att det kan vara mer effektivt att söka jobb inom den egna gruppen. Vi vet att många hittar arbete via personliga kontakter. Om dessa till stor del består av individer med en viss bakgrund är det inte förvånande att vissa grupper tenderar att också arbeta tillsammans. Det är också möjligt att segregationen helt enkelt orsakas av att personer tillhörande en minoritet sätter ett värde på att arbeta tillsammans.

Det finns däremot också en mängd teorier som pekar på att segregation på arbetsmarknaden speglar och/eller orsakar skillnader i individers möjligheter. En segregerad arbetsmarknad är en implikation från grundläggande modeller för diskriminering (Becker 1957). Om vissa – men inte alla – arbetsgivare bara är beredda att anställa minoritetspersoner till lägre löner, så kommer minoriteten att vara koncentrerad till de arbetsgivare som betalar likvärdiga löner. Detta fenomen ligger nära sociologiska och ekonomiska teorier om duala och segmenterade arbetsmarknader, där vissa grupper till stor del befinner sig i lågbetalda arbeten med dåliga framtidsutsikter. Andra teorier pekar på att vissa yrken får en stämpel av att vara bäst lämpade för personer med vissa karakteristika, och att denna stämpel sedan driver på segregationsprocessen.

Det är i detta sammanhang inte helt entydigt hur ett visst teoretiskt fenomen ska tolkas, och det är ännu svårare att koppla en empirisk observation till en enskild teori. Anta t ex att man finner att individer tillhörande en viss minoritetsgrupp utnyttjar personliga kontakter för att hitta arbete. Detta kan antingen ses som ett normalt inslag i arbetsmarknadens funktionssätt, eller som ett utfall av att gruppen är utestängd från andra delar av arbetsmarknaden. Tolkningen kan alltså både vara positiv (utifrån ett effektivitetsperspektiv) och negativ (utifrån ett diskrimineringsperspektiv).

Vi kommer nedan att presentera en mängd resultat rörande den etniska arbetsplatssegregationen i Sverige. Detta gäller t ex utvecklingen över tiden, variationen i segregation beroende på var i världen man har sitt ursprung, skillnader i segregation efter kön, ålder, utbildning, arbetsställets storlek, individens lön och gruppens genomsnittliga ställning på arbetsmarknaden. Genom att ta fram flera typer av mönster kan vi komma längre när det gäller att karaktärisera segregationen och åtminstone i någon mån koppla verkligheten till de olika teorier som finns på området.

Nästa avsnitt beskriver undersökningens metod och datamaterial. Där efter följer resultatredovisningen innan artikeln avslutas med en sammanfattande diskussion.

1. Att mäta segregation – metoder och data

Det finns en stor mängd metoder för att mäta segregation. Även om en majoritet av de tidigare empiriska undersökningarna har använt sig av ett fåtal varianter, finns det en stor litteratur över vilka index som har de bästa egenskaperna för olika analyser. Vi studerar segregation med hjälp av att mäta individers *faktiska exponering* och deras *förväntade exponering* gentemot en viss grupp, skillnaden kallar vi *överexponering*.²

Den grundläggande idén är att om det inte fanns segregande krafter av något slag, så borde inte en persons etnicitet säga något om etniciteten hos de personer som finns runtomkring denne. Till exempel skulle då utrikes födda och infödda personer som tittade runt omkring sig på sina arbetsplatser i genomsnitt se lika stora andelar utrikes födda kollegor.

I fallet med bara två grupper mäter vi invandrarexponeringen som den genomsnittliga andelen utrikes födda kollegor bland individer tillhörande en viss kategori (t ex infödda och invandrare):

Invandrarexponering = Andelen kollegor som är invandrare

Detta begrepp är lätt att tolka och går att utveckla för att studera exponering mot speciella grupper, t ex exponering mot invandrare från samma ursprungsregion:

Egengruppsexponering = Andelen kollegor från personens födelseregion

Ytterligare en fördel gentemot andra segregeringsmått, som ofta är definierade endast för en grupp, är att detta mått är definierat för varje individ så att det går att dela upp analysen på undergrupper och studera "korsexponering" mellan olika grupper; t ex irakiers exponering mot iranier.

För att kunna tolka exponeringen i termer av segregering måste vi dock relatera exponeringen till hur stor den skulle ha varit om det inte fanns någon segregation. Vi gör detta genom att definiera ett "icke-segreger-

² Metoden vi använder finns beskriven i detalj i Åslund och Nordström Skans (2005a) som också diskuterar andra grupper av segregationsmått och ger referenser till litteratur på området.

ingstillstånd” som mäter hur stor exponeringen skulle ha varit om de olika etniska grupperna var slumpmässigt fördelade:

Förväntad exponering = Exponering i en värld utan segregation

Det går att visa att invandrare och infödda skulle ha lika stor andel invandrar-kollegor om de var helt slumpmässigt fördelade över Sveriges alla arbetsställen. I det enklaste fallet beräknar vi därför förväntad exponering helt enkelt som den andel i populationen som tillhör den aktuella gruppen, t ex andelen invandrare. Denna *obetingade förväntan* är densamma för alla individer.

Det kan ifrågasättas om denna obetingade förväntan mäter förväntad exponering på ett bra sätt. Den säger t ex att en person som bor i en kommun där det bor många invandrare förväntas ha samma andel invandrare på sin arbetsplats som en person som bor på en ort med mycket få invandrare. På samma sätt kan könsfördelningen, åldersstrukturen och utbildningsnivån variera mellan grupper, vilket också påverkar var man arbetar. Vi vet också att det finns skillnader i fördelningen över branscher mellan infödda och olika invandrargrupper. För att ta hänsyn till dessa faktorer beräknar vi en *s k betingad förväntad exponering* som tar hänsyn till vilken kommun och bransch arbetsstället tillhör och vilka individuella egenskaper (kön, ålder, utbildning) individens kollegor har.³

Den procentuella avvikelser mellan faktisk och förväntad (betingad eller obetingad) exponering kallar vi *överexponering*:

$$\text{Överexponering} = \frac{\text{Faktisk exponering} - \text{Förväntad exponering}}{\text{Förväntad exponering}}$$

Överexponeringen säger hur många procent ”för många” kollegor av en viss kategori som en grupp har relativt en (betingad) slumpmässig fördelning. Därmed är överexponering ett mått på segregation. Överexponering kan beräknas för olika grupper, t ex mäter invandrades överexponering för invandrare i vilken utsträckning invandrare och infödda är segregerade mellan arbetsplatser. På liknande sätt mäter invandrades överexponering för personer med samma ursprungsregion, dvs egengruppsöverexponeringen, i vilken utsträckning det finns segregation utifrån ursprungsland.

Observera att vi med den betingade förväntan för att beräkna överexponering riskerar att underskatta omfattningen av arbetsplats-segregationen eftersom en del av skillnaderna i t ex ort- och branschtillhörighet mellan grupper sannolikt förklaras av samma skäl som segregationen mellan arbetsplatser inom en viss bransch och kommun. Tanken är dock att vi genom att rensa bort så många alternativa orsaker som möjligt kan vara säkra på att den kvarstående segregationen inte beror på annat än etnicitet.⁴

³ Den metod vi använder tar också hänsyn till alla kombinationer mellan dessa karakteristika.

⁴ ”Etnicitet” fångar här även faktorer som språkkunskaper, ursprungsland för utbildning, kontakter etc. Vi gör med andra ord inget försök att helt renodla segregation beroende på etnicitet, något som i praktiken förefaller nästintill omöjligt.

Data

Våra data kommer från IFAU-databasen som bygger på registerstatistik från SCB. De omfattar samtliga personer i åldrarna 16–65 år under perioden 1985–2002. Genom att varje person som arbetar kan kopplas till ett visst arbetsställe har vi möjlighet att studera sammansättningen av personalen på arbetsplatser med olika egenskaper. Vi studerar alltså segregation bland dem som har ett arbete, men gör också undersökningar där vi inkluderar dem som står utanför arbetsmarknaden. Sammanlagt ingår 3 100 000 infödda och 360 000 utrikes födda i materialet för 2002.

Befolkningssammansättningen i Sverige har förändrats dramatiskt under de senaste decennierna. Personer från de nordiska länderna utgjorde 60 procent av invandrarbefolkningen 1960, en siffra som 2003 hade sjunkit till 26 procent. Antalet invånare födda i Asien var 1960 mindre än 1 000, men hade år 2003 stigit till över 300 000. Detta gör det intressant att studera segregation i flera dimensioner. Vi använder i huvudsak två uppdelningar i analysen: (i) inrikes och utrikes födda; (ii) efter födelseland (grupp av länder). I det första fallet talar vi om invandrarexponering, i det andra om egengrupps exponering.

Av integritetsskäl är informationen om födelseland i vissa fall aggregerad till en grupp av länder (se appendix). Detta innebär att vi sannolikt underskattar den sanna ”etniska” segregationen. Samtidigt skulle detta problem till viss del kvarstå även med perfekt information om födelseland eftersom etnicitet inte med nödvändighet följer landsgränser; från vissa ursprungsländer kommer också flera etniska grupper (som t ex kurder och turkar från Turkiet). Vi väljer i denna uppsats att inte vidare problematisera begreppet etnicitet, utan nöjer oss med att konstatera att personer som kommer från samma region (såsom de är definierade i våra data) med större sannolikhet har en gemensam etnicitet än personer som kommer från olika regioner.

2. Resultat

Vi inleder detta avsnitt med att presentera invandrar- och egengrupps exponering för infödda och invandrare i befolkningen som helhet under perioden 1985–2002, med särskilt fokus på det avslutande året. Därefter följer resultat rörande skillnader mellan grupper, definierade t ex utifrån födelseland, tid i Sverige, bransch, arbetsställets storlek och gruppens ställning på arbetsmarknaden. I samband med detta redovisas också resultat för infödda med utländsk bakgrund. För mer detaljerade resultat hänvisas till Åslund och Nordström Skans (2005b).

Arbetsplatssegregationen 2002

Vi börjar med att använda begreppen exponering och överexponering för att studera arbetsplatssegregationen i Sverige år 2002. Tabell 1 nedan visar värden på exponering för invandrare och infödda. Ett första konstaterande är att invandrare är betydligt mer exponerade mot invandrare än vad infödda

Tabell 1
Arbetsplatssegregation i Sverige 2002

	Invandrarexponering		Exponering gentemot egen grupp
	Infödda	Invandrare	Invandrare
(1) Faktisk exp (= andel kollegor)	8,8 %	23,4 %	6,5 %
(2) Obetingad förväntad exp: överexponering	10,3 % -14,6 %	10,3 % 126,7 %	0,9 % 660,4 %
(3) Betingad förväntad exp (tar hänsyn till ålder, kön, utbildning, kommun, bransch) överexponering	9,6 % -8,1 %	16,6 % 40,7 %	2,8 % 135,4 %

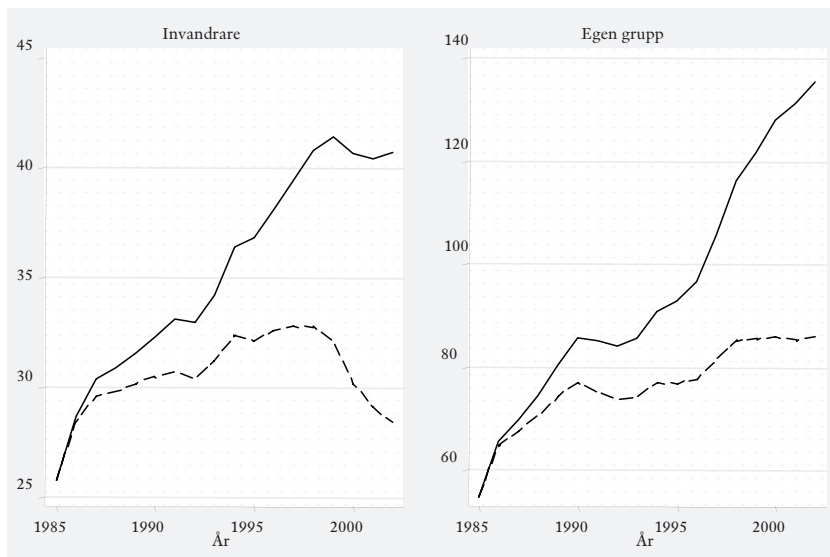
Anm: Betingad förväntad exponering tar hänsyn till fördelningen av kön, ålder (3 kategorier) utbildning (7 kategorier) kommun (290 stycken) och bransch (40 stycken) samt alla kombinationer av dessa. Överexponeringen mäter hur många gånger fler invandrarkollegor (alternativt kollegor från samma ursprungsregion) personer i gruppen har i genomsnitt relativt en slumpmässig (alternativt betingat slumpmässig) fördelning. Se appendix för en lista på de ursprungsregioner som används i den sista kolumnen. All överexponering är statistiskt säkerställd på 1-procentsnivån. För mer detaljer, se Åslund och Nordström Skans (2005b).

är. Den genomsnittlige invandraren har 23 procent invandrarkollegor, att jämföra med 9 procent i genomsnitt för infödda. Om invandrare och infödda fördelat sig slumpmässigt över Sveriges arbetsplatser skulle båda grupperna ha haft 10 procent invandrare bland sina kollegor (obetingad förväntan), vilket är andelen utrikes födda i den studerade populationen. Siffrorna för överexponering visar att infödda har 15 procent ”för få” invandrarkollegor och invandrare har 127 procent ”för många” i jämförelse med hur det skulle ha sett ut om det inte fanns någon segregation.

Om vi i stället tittar på hur situationen skulle ha sett ut om invandrare och infödda vore slumpmässigt fördelade givet individkaraktäristika (ålder, utbildning, kön), kommun och bransch får vi betingad förväntad exponering. På detta sätt kan vi förklara delar av, men långt ifrån all, överexponering bland invandrare. Överexponeringen är fortfarande 41 procent. Om man delar upp förklaringsvariablerna visar det sig att kommun och bransch var för sig förklarar mer av exponeringen än vad individvariablerna gör.

I den tredje kolumnen ser vi att invandrare är kraftigt överexponerade för andra invandrare från samma födelseregion. Överexponeringen är i detta fall 660 procent – den faktiska exponeringen är 6,5 procent medan den obetingade förväntade nivån är under 1 procent. Efter att vi kontrollerat för individvariabler, kommun och bransch kvarstår en överexponering på 135 procent; även vid en betingad förväntan har invandrare alltså mer än dubbelt så många kollegor från sin egen födelseregion som man skulle förvänta sig om det inte fanns någon segregation.

Man kan visa att ungefär hälften av invandrades totala överexponering mot invandrare består av överexponering mot den egna gruppen. Om detta är mycket eller lite beror på utgångspunkten. Å ena sidan är det tydligt att

Figur 1
Invandrades betingade överexponering mot invandrare och egna gruppen, 1985–2002.

Amm: Heldragen linje anger invandrades genomsnittliga överexponering mot invandrare respektive den egna födelselandsgruppen. Den streckade linjen anger utvecklingen med 1985 års befolkningssammansättning beträffande födelseland.

Källa: Egna beräkningar utifrån IFAU-databasen.

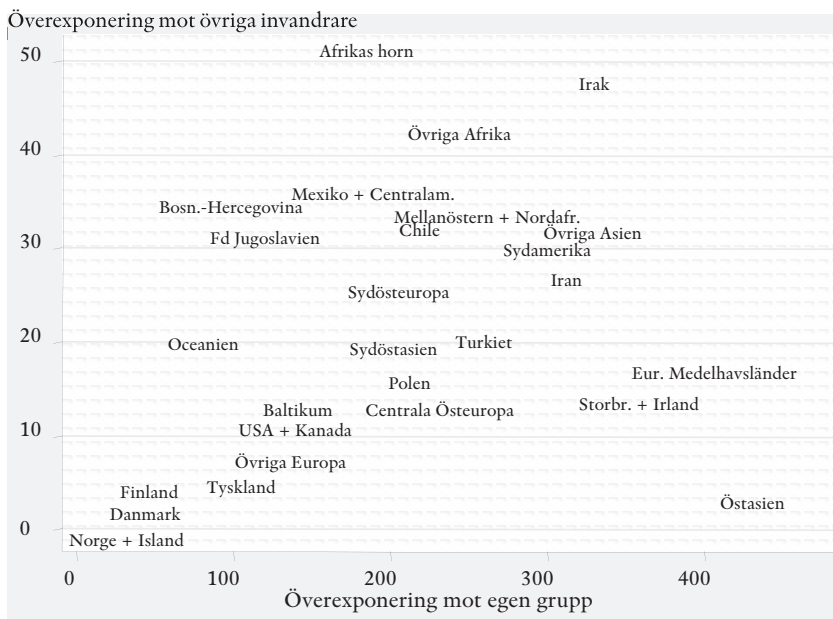
segregationen efter finare etniska linjer är betydande, å andra sidan finns det en stor överexponering även mot andra invandrargrupper än den egna. Denna fråga diskuteras närmare när vi analyserar situationen för olika undergrupper nedan.

Förändringar över tiden

De heldragna linjerna i figur 1 visar att arbetsplatssegregationen mellan invandrare och infödda har ökat kraftigt sedan 1985. Överexponeringen mot den egna födelselandsgruppen har genomgått en liknande utveckling. Det är intressant att fråga sig vad som orsakat denna utveckling. Är det t ex så att en förändrad sammansättning av invandrarbefolkningen kan förklara den ökade segregationen? För att undersöka detta har vi tittat på hur segregationen skulle ha utvecklats om befolkningen sett ut som den gjorde 1985 beträffande födelseländer. Denna visas av de streckade linjerna i figuren. Om en viss grupp utgjorde, säg, 10 procent av invandrarna 1985, så får gruppen denna "vikt" under alla år.

Det visar sig att den allra största delen av den ökade överexponeringen förklaras av att befolkningssammansättningen har förändrats. Över tiden har grupper som genomgående varit mer segregerade ökat sin andel i befolkningen, vilket drivit på segregationen. Man kan alltså säga att arbetsmarknaden som helhet har blivit mer segregerad, men att en enskild person från ett givet födelseland år 2002 inte var särskilt mycket mer överexponerad för andra invandrare och landsmän jämfört med 1985.

Figur 2
Betingad överexponering mot egna gruppen och mot övriga invandrare

Källa: Egna beräkningar utifrån IFAU-databasen.

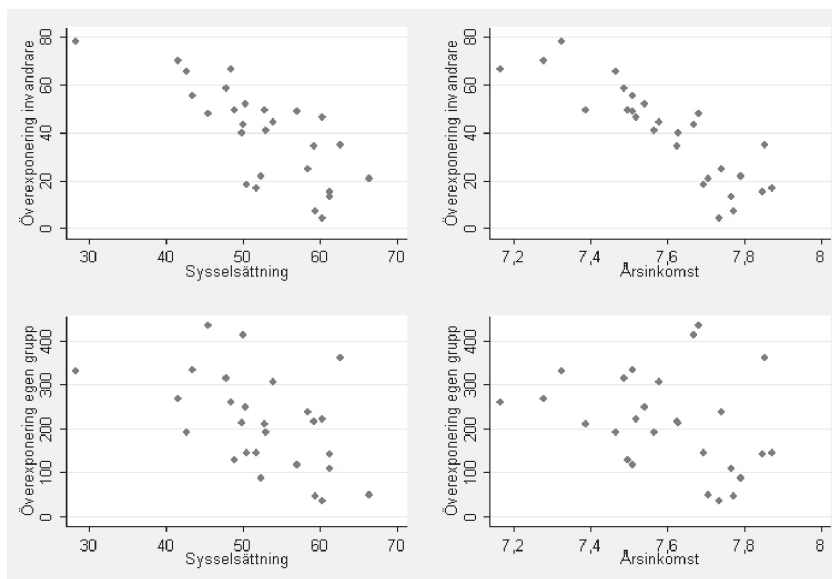
Vilka är mest segregerade?

Vi har hittills sett att det finns en betydande och ökande arbetsplatssegregation i Sverige. Detta avsnitt diskuterar skillnaden i överexponering mellan olika grupper. Eftersom vi delvis studerar egengrupps exponering är det intressant att börja med att dela upp invandrapopulationen efter födelseland. I figur 2 visar vi överexponering mot egen grupp och övriga invandrare per födelseregion. Det är intressant att notera att invandrare från de nordiska länderna varken är särskilt överexponerade mot sina landsmän eller mot andra invandrargrupper. Dessa står i viss kontrast mot individer från Östasien som uppvisar mycket hög överexponering mot den egna gruppen, men inte mot andra invandrare. Mitt i och högt upp i figuren hittar vi irakier och personer från vissa afrikanska länder som alltså i viss utsträckning är överexponerade mot sina "landsmän", men framförallt väldigt överexponerade mot andra invandrargrupper. Dessa grupper är alltså separerade från infödda svenskar i större utsträckning än andra.

Man kan också visa att grupper där det finns t ex språkliga eller kulturella kopplingar (t ex olika delar av Sydamerika) tenderar att vara speciellt överexponerade mot varandra, men det finns i vissa fall också omfattande exponering mellan grupper där det är svårt att se någon tydlig beröringspunkt annat än att man inte är född i Sverige (t ex mellan invandrare från Sydamerika och från "övriga Asien").

Eftersom invandrare från olika länder har olika svårt med etableringen på arbetsmarknaden är det intressant att studera sambandet mellan en

Figur 3
Sambandet mellan
betingad överexpo-
nering, sysselsättning
och förvärvsinkom-
ster

Ann: Varje punkt i figurerna representerar en av födelselandsgrupperna presenterade i appendix.

Källa: Egna beräkningar utifrån IFAU-databasen.

grupps överexponering och dess ställning på arbetsmarknaden. Detta samband framgår av figur 3 som visar sambandet mellan överexponering (mot invandrare respektive egen grupp) och sysselsättning respektive förvärvsinkomster. Invandrarexponering är tydligt negativt korrelerad med ställningen på arbetsmarknaden, beträffande både sysselsättning och förvärvsinkomster. Sambandet är inte fullt lika starkt för egengrupps exponering – vissa grupper med en relativt stark ställning uppvisar hög grad av exponering i denna dimension. Här finns t ex personer från Medelhavsländerna, Storbritannien och Östasien.

Om vi delar upp befolkningen efter andra kriterier, framkommer ett mönster som ger visst stöd åt att stark socioekonomisk ställning är förknippad med lägre segregationsgrad (se Åslund och Nordström Skans 2005a, 2005b). Invandrare som varit i Sverige under kortare tid är mer överexponerade än de som varit i landet en längre tid. På motsvarande sätt återfinns låginkomsttagare oftare på invandrantäta arbetsplatser jämfört med de som har högre lön. Däremot är skillnaderna mellan män och kvinnor, mellan olika åldersgrupper och mellan låg- och högutbildade i allmänhet mindre. Framförallt egengrupps exponeringen är högre i storstäderna i jämförelse med övriga landet. Dessutom är invandrarexponering negativt korrelerad med inkomster, dvs invandrare som har fler invandrarkollegor tjänar sämre än andra invandrare.

Hittills har vi fokuserat på individuella kriterier när vi delat upp analysen. Ett kompletterande perspektiv är att fråga sig i vilka företag de segre-

gerade jobben finns. Det visar sig (resultaten finns rapporterade i detalj i Åslund och Nordström Skans 2005b) att överexponering (i förhållande till den förväntade nivån i respektive bransch) finns i alla branscher, men är mer uttalad i branscher där detaljhandel och restauranger ingår. Byggsektorn är också mer segregerad än många andra branscher. En jämförelse av privat och offentlig sektor visar att överexponeringen mot landsmän är större i privat sektor. Detta är helt i linje med teorier om specialiserade etniska företag, som nästan uteslutande tillhör den privata sektorn. Enligt detta synsätt borde också överexponeringen vara störst på små arbetsplatser. Detta visar sig också vara fallet (se Åslund och Nordström Skans 2005b), men den kanske mest intressanta observationen är här att även invandrare på arbetsställen med hela 400 anställda möter en nästan 40-procentig överexponering mot invandrare. Detta säger att segregationen på arbetsmarknaden inte är något som förklaras av att det finns små arbetsplatser som helt domineras av invandrare. Uppdelningen mellan infödda och invandrare verkar finnas oavsett vilka typer av arbetsplatser vi studerar.

Hur segregerade är invandrarnas barn?

Givet att vi ser en tydlig åtskillnad mellan var invandrare och infödda svenskar arbetar, uppstår en intressant följdfråga: var arbetar invandrarnas barn, de s k andragerationsinvandrarna?⁵ När vi studerar infödda med utländsk bakgrund och deras exponering mot invandrare i tabell 2, ser vi att de tycks ligga någonstans mitt emellan de andra infödda svenskarna och första generationens invandrare.

Om vi jämför den faktiska exponeringen mot den betingade förväntade exponeringen ser vi att infödda med utländsk bakgrund i genomsnitt varken är över- eller underexponerade mot invandrare. Därmed ligger de alltså mellan övriga infödda och de utrikes födda i detta avseende. De med bara en invandrad förälder är underexponerade mot invandrare medan de med två invandrade föräldrar är något överexponerade. Vi finner dock en tydlig överexponering mot föräldrarnas landsmän i båda dessa grupper. Överexponeringen är inte oväntat starkare bland dem med två utrikes födda föräldrar än bland dem som har en förälder född i Sverige även i denna dimension.⁶

Precis som var fallet med invandragenerationen spelar ursprungsregionen roll för graden av segregering för nästa generation. Det går att visa att överexponeringen, framförallt mot föräldrarnas region, är speciellt framträdande för dem vars föräldrar kommit från länder utanför västvärlden och Östeuropa (för denna grupp är överexponeringen 19 procent mot invandrare och 184 procent mot föräldrarnas födelseregion). Generellt sett

⁵ Se t ex Ekberg och Rooth (2003) och Behtoui (2004) för studier av arbetsmarknadssituationen för denna grupp.

⁶ Den officiella definitionen av utländsk bakgrund innefattar sedan 2004 endast dem med två utländska föräldrar. I detta fall är det ändå rimligt att inkludera även dem med en utlandsfödd förälder, eftersom detta sannolikt innebär kontakter gentemot andra från detta land, vilket kan påverka var man arbetar.

Tabell 2
Invandrexponering
bland infödda med
utländska föräldrar,
2002

	Alla infödda	Någon invandrad förälder	En invand- rad förälder, en infödd	Två invand- rade föräld- rar
Invandrexponering				
(1) Faktisk exp (= andel kollegor)	8,8 %	11,8 %	10,6 %	15,0 %
(2) Betingad förväntad exp (tar hänsyn till ålder, kön, utbildning, kommun, bransch)	9,6 %	11,7 %	11,1 %	13,4 %
Betingad överexponering	-8,1 %	0,8 %	-4,5 %	12,2 %
Egengruppsexponering				
Betingad överexponering	--	31,2 %	16,4 %	56,3 %

Anm: Gruppen för andragenerationsinvandrare är bestämd efter föräldern med samma kön om båda föräldrarna är födda utomlands men i olika länder. Skillnaden mellan faktisk och förväntad exponering är statistiskt signifikant (på 1-procentsnivån), undantaget kolumnen "Någon invandrad förälder". För mer detaljer, se Åslund och Nordström Skans (2005b).

finner vi dock att segregationen mellan invandrare och infödda endast i begränsad omfattning förs vidare till invandrarnas barn; däremot finner vi en relativt stark överexponering mot personer från samma ursprungsregion som föräldrarna.

3. Sammanfattande diskussion

I inledningen till denna artikel redogjordes kort för ett antal teorier kring segregation på arbetsmarknaden. En del av dessa utgick från ett positivt perspektiv: segregation kan vara resultatet av en frivillig sortering för att uppnå goda ekonomiska resultat eller reflektera människors önskan att arbeta med andra med samma bakgrund. Andra teorier har ett mer negativt perspektiv på segregationen, vilken ses som ett uttryck för den diskriminering eller de begränsningar vissa personer möter. Enligt teorier om duala eller segmenterade arbetsmarknader befinner sig vissa grupper mer eller mindre permanent i arbeten med dåliga egenskaper och kan inte ta sig därifrån.

De resultat vi presenterat i denna rapport kan sägas ge åtminstone något stöd till de flesta av teorierna på området. Överexponeringen är störst mot landsmän, i privat sektor och på små arbetsplatser. Detta indikerar förekomsten av etniska nätverk och företag. Samtidigt finns stora skillnader i segregation mellan olika födelselandsgrupper. Större överexponering sammanfaller här med genomsnittligt svagare ställning på arbetsmarknaden. Den relativt omfattande exponeringen mot andra invandrargrupper än den egna pekar också på att det finns en uppdelning mellan infödda och invandrare som inte låter sig förklaras av t ex etniska kontakter.

Det finns alltså en betydande etnisk segregation på den svenska arbets-

marknaden. Dessutom tycks invandrare med många invandrarkollegor i allmänhet ha lägre löner och invandrargrupper med dålig förankring på arbetsmarknaden ha relativt många invandrarkollegor. Om detta har bra eller dåliga konsekvenser är svårt att säga och beror mycket på vilket perspektiv man har. Ur ett rent arbetsmarknadsperspektiv är det möjligt att de etniska arbetsplatserna erbjuder språngbrädor in i andra typer av arbeten. Å andra sidan kan de också innebära en inlåsning i dåligt betalda jobb med få möjligheter till avancemang. Dessa frågor har vi inte kunnat besvara inom ramen för den nuvarande studien, men vi ämnar studera dem inom en snar framtid.

REFERENSER

- Becker, G (1957), *The Economics of Discrimination*, University of Chicago Press, Chicago.
- Behtoui, A (2004), "Unequal Opportunities for Young People with Immigrant Backgrounds in the Swedish Labour Market", *Labour*, vol 18, s 633-660.
- Charles, M (2000), "Divisions of Labour. Social Groups and Occupational Allocation", *European Sociological Review*, vol 16, s 27-42.
- Ekberg, J och D-O Rooth (2003), "Unemployment and Earnings of Second Generation Immigrants in Sweden. Ethnic Background and Parent Composition", *Journal of Population Economics*, vol 16, s 787-814.
- le Grand C och R Szulkin (2002), "Permanent Disadvantage or Gradual Integration: Explaining the Immigrant-Native Earnings Gap in Sweden", *Labour*, vol 16, s 37-64.
- Hammarstedt M (2001) "Making a Living in a New Country", *Acta Wexionensia* 9/2001, doktorsavhandling, Ekonomihögskolan, Växjö universitet.
- Lazear, E (1999), "Culture and Language", *Journal of Political Economy*, vol 107, s 95-126.
- Nekby, L (2003), *Empirical Studies on Health Insurance, Employment of Immigrants and the Gender Wage Gap*, doktorsavhandling, Nationalekonomiska institutionen, Stockholms universitet.
- Nermo, M (1999), *Structured by Gender. Patterns of Sex Segregation in the Swedish Labour Market. Historical and Cross-National Comparisons*, doktorsavhandling, Dissertation Series 41, Socialforskningsinstitutet.
- Schröder, L (1991), *Springpojkar och språngbrädor*, doktorsavhandling, Institutet för social forskning, Stockholms universitet.
- SOU (2004:22), *Egenförsörjning eller bidragsförsörjning? Invandrarna, arbetsmarknaden och välfärdsstaten*, Integrationspolitiska maktutredningen, Justitiedepartementet.
- Vilhelmsson, R (2002), "Ethnic Differences in the Swedish Youth Labor Market", i *Wages and Unemployment of Immigrants and Natives in Sweden*, doktorsavhandling, Institutet för social forskning, Stockholms universitet.
- Åslund, O och O Nordström Skans (2005a), "Measuring Conditional Segregation: Methods and Empirical Examples", Working Paper 2005:12, IFAU, Uppsala.
- Åslund, O och O Nordström Skans (2005b), "Will I See You at Work? Ethnic Workplace Segregation in Sweden 1985-2002", Working Paper 2005:24 IFAU, Uppsala.
- Österberg, T (2000), *Economic Perspectives on Immigrants and Intergenerational Transmissions*, doktorsavhandling, Nationalekonomiska institutionen, Handelshögskolan, Göteborgs universitet.

Appendix – Invandrargrupper i data

Tabell A1
Födelseregioner

nr 6 2006 årgång 34

Region	Länder
Sverige	0-Sverige
Norden	1-Finland
	2-Danmark
	3-Norge+ Island
Västeuropa	4-Storbritannien + Irland
och Nordamerika	5-Tyskland
	6-Södra Europa (Grekland + Italien + Spanien + Vatikanstaten + Monaco + Malta + San Marino + Portugal)
	7-Övriga Europa (Andorra + Belgien + Frankrike + Liechtenstein + Luxemburg + Nederländerna + Schweiz + Österrike)
	8-USA + Kanada
Östeuropa	9-Bosnien-Herzegovina
	10-Fd Jugoslavien (Jugoslavien + Kroatien + Makedonien + Slovenien)
	11-Polen
	12-Baltikum (Estland + Lettland + Litauen)
	13-Östeuropa 1 (Rumänien + Fd Sovjet + Bulgarien + Albanien)
Övriga världen	14- Östeuropa 2 (Ungern + Fd Tjeckoslovakien)
	15-Mexico och Centralamerika
	16-Chile
	17-Övriga Sydamerika (Argentina + Bolivia + Peru + Colombia + Uruguay + Ecuador + Guyana + Paraguay + Surinam + Venezuela)
	18-Afrikas Horn (Etiopien + Somalia + Sudan + Djibouti)
	19- Nordafrika + Mellanöstern (Libanon + Syrien + Marocko + Tunisien + Egypten + Algeriet + Israel + Palestina + Jordanien + Sydjemen + Jemen + Förenade Arabemiraten + Kuwait + Bahrain + Qatar + Saudiarabien + Cypern)
	20- Övriga Afrika (Alla afrikanska länder ej inkluderade i andra kategorier)
	21-Iran
	22-Irak
	23-Turkiet
	24-Östasien (Japan + Kina + Korea + Hong Kong + Taiwan)
	25-Sydöstasien (Vietnam + Thailand + Filippinerna + Malaysia + Laos + Burma + Indonesien + Singapore)
	26-Övriga Asien (Sri Lanka + Bangladesh + Indien + Afghanistan + Pakistan + Brunei + Bhutan + Kambodja + Maldiverna + Mongoliet + Nepal + Oman)
27-Oceanien (Australien + Nya Zeeland + övriga stater i världsdelen)	